Urząd Transportu Kolejowego

Strona posiada nowszą wersję

Kliknij tutaj, aby przejść dalej

System zarządzania bezpieczeństwem (ang. *Safety Management System* / SMS), zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie 2004/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa kolei wspólnotowych, oznacza organizację i środki przyjęte przez zarządcę infrastruktury lub przewoźnika kolejowego w celu zapewnienia bezpiecznego zarządzania prowadzoną przez dany podmiot działalnością.

System zarządzania bezpieczeństwem obejmuje całokształt opracowanych i wdrożonych na potrzeby danego podmiotu zasad (m.in. przepisy wewnętrzne, procedury wewnętrzne, instrukcje stanowiskowe), normujących działanie danego podmiotu w obszarze bezpieczeństwa (m.in. podział odpowiedzialności w ramach podmiotu, w tym odpowiedzialność kierownictwa, zapewnianie kompetencji do realizacji określonych zadań, zarządzanie zasobami) oraz umożliwiających ułożenie w bezpieczny sposób relacji z innymi podmiotami, w tym z zarządcą infrastruktury, przewoźnikami oraz podwykonawcami.

Istotą rozwiązań przyjętych w ramach SMS jest zapewnienie zdolności przedsiębiorstwa do stałej identyfikacji zagrożeń we wszystkich obszarach prowadzonej działalności, w tym wynikających ze współpracy z innymi podmiotami (np. przewoźnika z zarządcą infrastruktury), współpracy z podwykonawcami (np. usługi w zakresie utrzymania infrastruktury lub pojazdów, usługi trakcyjne czy outsourcing personelu) oraz zarządzanie ryzykami związanymi z tymi

zagrożeniami.

Właściwie opracowane i skuteczne procedury SMS powinny zapewniać z jednej strony aktywne wdrażanie środków kontroli ryzyka (rozwiązania wprowadzane przez przedsiębiorstwo, umożliwiające sprowadzenie zidentyfikowanego ryzyka do wartości akceptowalnej), a z drugiej strony monitorowanie efektywności stosowanych rozwiązań i stałe doskonalenie przyjętych procedur, instrukcji i przepisów, celem utrzymania wymaganego poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności.

Systemy zarządzania bezpieczeństwem są obowiązkowo tworzone przez przewoźników kolejowych i zarządców infrastruktury kolejowej w oparciu o kryteria wynikające z przepisów wspólnej metody bezpieczeństwa w zakresie oceny zgodności (rozporządzenie Komisji (UE) nr 1158/2010 i 1169/2010) oraz rozporządzenie Ministra Transportu z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie systemów zarządzania bezpieczeństwem w transporcie kolejowym (Dz. U. nr 328 z 2016 r.).

STRUKTURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM

Podstawowe elementy Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem, zgodnie z wymaganiami dyrektywy 2004/49/WE oraz wymaganiami właściwych rozporządzeń (rozporządzenie Komisji (UE) nr 1158/2010 oraz rozporządzenie Komisji (UE) nr 1169/2010) obejmują:

- Procedury kontroli ryzyka dla wszystkich czynników ryzyka związanych z prowadzoną działalnością, świadczonymi usługami utrzymania i dostarczanymi materiałami, zaangażowaniem wykonawców i dostawców oraz działaniami strony trzeciej;
- Procedury podziału obowiązków i zapewnienia kontroli przez kierownictwo na różnych poziomach;
- Procedury dotyczące ilościowych i jakościowych celów organizacji w zakresie utrzymania i poprawy bezpieczeństwa oraz plany i procedury służące osiąganiu tych celów;
- Procedury służące spełnieniu wymagań norm technicznych i operacyjnych oraz innych wymagań, zarówno obowiązujących, jak i nowych;
- Procedury zarządzania zmianą i procedury oceny ryzyka w sytuacji zmiany warunków prowadzonej działalności, zgodne z wymaganiami wspólnej metody bezpieczeństwa w zakresie oceny i wyceny ryzyka (rozporządzenie Komisji (UE) nr 402/2013);
- Procedury systemu zarządzania kompetencjami pracowników;
- Procedury służące zapewnieniu dostępu do informacji oraz jej dokumentowaniu;
- Procedury zgłaszania, badania i analizowania wypadków, incydentów i zdarzeń

potencjalnie wypadkowych oraz procedury postępowania z zaleceniami właściwych jednostek (komisje badające zdarzenia, Państwowa Komisja Badania Wypadków Kolejowych, Prezes UTK);

- Procedury służące realizacji audytów wewnętrznych systemów zarządzania bezpieczeństwem oraz umożliwiające monitorowanie efektywności przyjętych rozwiązań i ciągłe doskonalenie, w oparciu o wymogi wspólnej metody bezpieczeństwa w zakresie monitorowania (rozporządzenie Komisji (UE) nr 1078/2012).

ZAŁOŻENIA PROCESU CERTYFIKACJI SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA

Utworzenie i wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem jest podstawowym warunkiem uzyskania autoryzacji bezpieczeństwa przez zarządcę infrastruktury kolejowej oraz certyfikatu bezpieczeństwa przez przewoźnika kolejowego. Stałe stosowanie procedur SMS oraz ich doskonalenie jest natomiast warunkiem koniecznym dla utrzymania ważności wydanych certyfikatów i autoryzacji.

Proces certyfikacji lub autoryzacji bezpieczeństwa polega na weryfikacji zgodności przyjętego systemu zarządzania z kryteriami wynikającymi z wymagań wspólnej metody bezpieczeństwa w zakresie oceny zgodności (rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1158/2010 i 1169/2010), z uwzględnieniem kompletności opracowanych procedur oraz na ocenie ogólnej zdolności wnioskodawcy do bezpiecznej realizacji zadań przewoźnika kolejowego lub zadań zarządcy infrastruktury kolejowej.

Po uzyskaniu certyfikatu lub autoryzacji bezpieczeństwa, wdrożenie oraz prawidłowe stosowanie rozwiązań przyjętych w systemach zarządzania bezpieczeństwem podlega weryfikacji w ramach działań nadzorczych, realizowanych w oparciu o wymagania wspólnej metody bezpieczeństwa w zakresie nadzoru (rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1077/2012).

System certyfikacji bezpieczeństwa przewoźników kolejowych i autoryzacji bezpieczeństwa zarządców infrastruktury kolejowej zakłada, że pomiędzy procesem certyfikacji a procesem nadzoru występuje stała wymiana informacji o spostrzeżeniach i nieprawidłowościach związanych z funkcjonowaniem danego podmiotu. Informacje zgromadzone w ramach procesu certyfikacyjnego stanowią jeden z elementów kształtujących zakres działań nadzorczych, natomiast spostrzeżenia zgromadzone na w ramach procesu nadzoru stanowią jeden z elementów kształtujących proces odnawiania ważności certyfikatów i autoryzacji bezpieczeństwa.

Schematyczny przebieg opisanych powyżej procesów wraz z odniesieniami do odpowiednich wspólnych metod bezpieczeństwa, przedstawia poniższy rysunek.
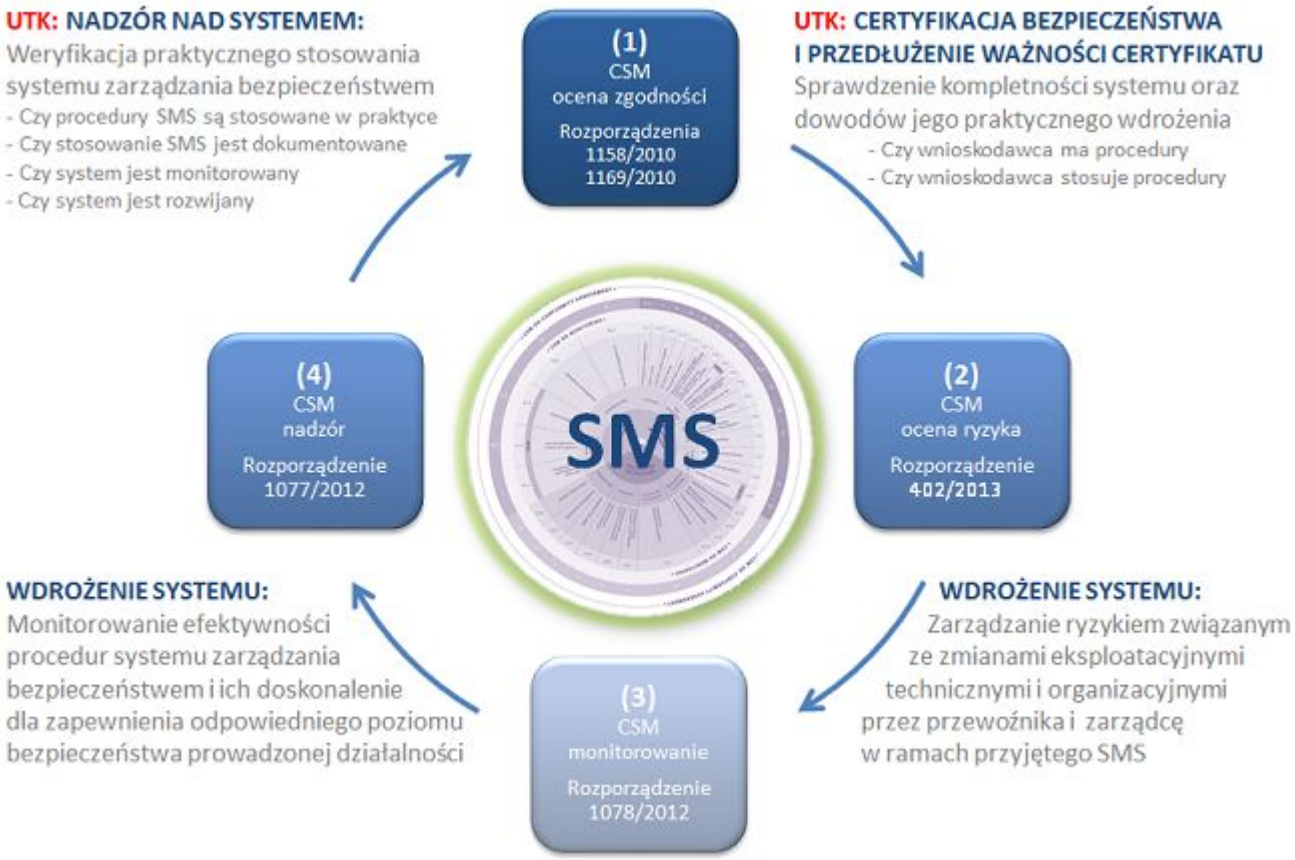
Rysunek. Powiązania procesu certyfikacyjnego i procesu nadzoru.